



Till
Miljö och klimatminister
Annika Strandhäll
Miljödepartementet

Ämne: Utbyggnad havsbaserad vindkraft och flyttfåglar

Bakgrund: Som lokal krets i Naturskyddsföreningen har vi i Naturskyddsföreningen i Kungälv fått möjlighet att yttra oss om 3 stycken vindkraftparker i Södra Bohuslän i ett avgränsningssamråd. Som en mycket viktig punkt i vårt svar är att etableringen ligger mitt i det omfattande flyttfågelsträck som varje vår sker från Jylland till svenska kusten och vidare norr ut i Oslofjordsområdet. I samband med vårt samråd gjordes vi en vidare undersökning över föreslagna vindkraftetableringar inom svensk ekonomisk zon och i grannländer som Norge. Vår viktigaste kommentar var att fågelskyddsaspekter och skydd av det marina livet måste vara vägledande för vindkraftparker placering och att en nationell plan i samarbete med grannländer över lämpliga och olämpliga placeringar av marina vindkraftparker måste ske.

Fågelskydd och nationella åtaganden

Några basfakta om Skandinavien fåglar. Av de individer som häckar på skandinaviska halvön är ca 90% flyttfåglar. Vissa övervintrar i Mellaneuropa och Medelhavsområdet, övriga i Afrika söder om Sahara. Varje höst flyttar uppskattningsvis 500 miljoner fågelindivider ut ur landet. Skandinavien är en halvö vilket innebär att de fåglar som migrerar behöver passera öppet hav under vår och höst. Sjöfåglar som änder, lommar, alkor, doppingar och gäss kan gå ner och vila på havet och är mindre beroende av att minimera sin flygväg över öppet hav. Men för dagflyttande fåglar, många rovfåglar och tranor som är beroende av termik gäller kortaste väg då det tappar i höjd under segelflykten. För många tättingar och vadare som flyttar om natten gäller samma sak, flygbränslet i form av fett är begränsat. I Norden och Baltikum finns ett 15 tal områden där fåglar i stort antal lämnar land under sin färd vidare ut över havet. Området flyttfåglar är mycket välstuderat av såväl forskare som amatörer. En bra sammanställning finns i Hansson, Per (2019) *Koncentration av hotade termikflyttande fåglar i Fennoskandia* Umeå Universitet. Det är väl känt att kraftigt ökad dödlighet kan ske då flyttande fågel träffar på vertikala hinder som fyror. Ett havsbaserat vindkraftverk är idag en

300 m hög konstruktion med ett turbinblad där impellerns periferihastighet är mycket hög. Fåglar kan dagtid undvika enskilda fysiska hinder genom att flyga runt men knappast vindkraftparker med 100 tals verk som ligger i deras väg. Vissa arter flyger lågt över vattenytan och kan klara sig från turbinbladet. Vissa långflyttare kan sträcka på flera tusen meters höjd. Men för det stora flertalet fåglar sker överflygningen över öppet hav på 30 till 300 meters höjd, tillräckligt högt för att de skall kunna orientera med hjälp av landkonturer på resmålet. De saknar möjlighet att parera för turbinbladen med de periferihastigheter som gäller idag. För nattflyttande fåglar är problemet än större, felnavigering pga allt ljus bidrar till utmattning och drunkning i havet, kollision med tornen eller omedelbar död då de träffas av turbinbladet.

Många fågelarter har idag en negativ populationsutveckling. Det gäller många arter med låg reproduktion, men med lång livslängd som lommar, många rovfåglar och vadare. En ökad dödlighet under flyttningen kommer att bidra till fler rödlistade och hotade arter. Man kan givetvis argumentera att dödlighet genom illegal jakt, fordonskollisioner, fönster, katter etc har en större påverkan på fågeldöd. Men för arter med ogynnsam populationsutveckling är kumulativa effekter viktiga att undvika. Naturvårdsverket tar i sin rådgivning upp problematiken i faktablad *Vindval* med råd att undvika att vindkraftverk placeras där fåglar koncentreras under flyttning. Kunskapen om storskalig havsbaserad vindkrafts påverkan är ännu begränsad.

Sverige har via EU och FN undertecknat en rad konventioner för skydd av fåglar och övriga arter. De har implementerats i svensk lagstiftning

Vi hänvisar till Fågeldirektivet artikel 12 2009/147/EG och Art och habitatdirektivet 1992/43/EEG

Båda direktiven avser att skydda vilda arter inom sina naturliga utbredningsområden. Arbetet har varit framgångsrikt då det inom EU har skapats ett stort antal Natura 2000 områden med avsikt att skydda områden för flyttfåglars häckning, rastning under flyttning och övervintring. När lagstiftningen skrevs fanns inte storskalig vindkraft på dagordningen och behandlas därför ej. Då kedjan aldrig är starkare än den svagaste länken förtjänar det att belysas nu.

FN:s konvention för biologisk mångfald undertecknades av Sverige 1992 och är nu under omarbetning. Aichimålen för skyddad andel hav och land i respektive UN medlemsland och är nu under omarbetning. Nytt mål för COP 15 är att 30% av arealen skall skyddas, vilket skall annonseras i april-maj 2022.

Förslag till handlingsplan

Sverige har som övriga länder i EU antagit en ambitiös klimatplan som förutsätter ökad elanvändning inom sektorerna transport och industri. Att Nordvästeuropas hav med ständiga lågtryckspassager och hög medelvind då drar till sig ett stort antal investerarens intressen är begripligt.

Politikens och myndigheters roll behöver vara att avväga olika åtaganden mot varandra. Vi föreslår därför

att miljöministern tar kontakt med övriga Nordiska länders och Östersjöstaters miljöministrar för att bättre koordinera de tillståndsgivningar för havsbaserad vindkraft som nu startat.

att ländernas myndigheter motsvarande Naturvårdsverket ges i uppdrag att sammanställa den kunskap som finns om migrerande fåglars huvudsakliga flyttleder. Kunskapsläget är mycket gott tack vare ideella insatser i ornitologiska föreningar i våra länder och den kunskap om fågelflyttning som finns inom akademien.

att med utgångspunkt av sammanställd kunskap och som en del av implementering av 30% målet av skyddad havsareal i våra länder inte bevilja tillstånd för vindkraft i de frekventa flyttfågelstråken.

I tillägg till detta behöver utsjöbankar i Östersjön och Kattegatt som är viktiga övervintringsområden för sjöfågel skyddas liksom ett ökat skydd längs svenska kusten. Här gäller det framförallt förbud mot trålfiske och skydd av fiskens lekområden. Tillräckligt stora havsområden kommer att kvarstå för etablering av havsbaserad vindkraft även efter 30 % avgränsning av havsytan för skydd av biologisk mångfald.

Med vänliga hälsningar

Naturskyddsföreningen i Kungälv

Lars Peterson
Ledamot

Stig Johannesson
Ordförande